

2011-2012
yıllarında

TÜRKİYE'DE KURULAN YABANCI SERMAYELİ ŞİRKET SAYISI ARTTI

TOBB Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi Müdürlüğü'nden Gökhan Mirahmetoğlu'nun 2011-2012 yıllarında Türkiye'de kurulan yabancı sermayeli şirketlere yönelik yaptığı incelemede, 2011 yılında 3.613 olan yabancı ortak sermayeli şirket kuruluş sayısının 2012 yılında %2,5 oranında artarak 3.703 olarak gerçekleştiği görülüyor.

Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi (TTSG) verileri esas alınarak yapılan incelemede TOBB tarafından Resmi İstatistik Programı kapsamında açıklanan istatistiklerden de yararlanılarak, Türkiye’de kurulan yabancı ortaklı sermaye şirketlerinin 2012 yılı kuruluş sayıları, sermayeleri ve ortak olunan şirketlerdeki yabancı sermaye payları bir önceki yıllarla karşılaştırılıyor. Ayrıca yabancı sermayenin kaynağı olduğu ülkeler, yabancı ortaklı şirketin kurulduğu iller ve faaliyet konuları, ortak olunan şirketlerdeki yabancı sermaye toplamının (₺) ilk beş sırası esas alınmak suretiyle değerlendiriliyor.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’nun (yeni TTK) 124’üncü maddesinde kolektif ile komandit şirketler şahıs şirketi, anonim, limited ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketler ise sermaye şirketi olarak sayılıyor. Dolayısıyla bu inceleminin kapsamını sermaye şirketleri oluşturuyor. Ancak yapılan inceleminin hedef alındığı dönem içinde sermayesi paylara bölünmüş

komandit şirket kuruluşu olmaması nedeniyle, sadece limited şirketlerin ortakları ve anonim şirketlerin pay sahipleri “ortak” olarak çalışmanın konusunu oluşturuyor.

Yabancı yatırımcının belirlenmesi işlemi ise 4875 sayılı Doğrudan Yabancı Yatırımlar Kanunu’nda yer alan kriterler çerçevesinde ele alınıyor. Bu kapsamda, yabancı ülkelerin vatandaşlığına sahip olan gerçek kişilerle yurt dışında ikamet eden Türk vatandaşları ve yabancı ülkelerin kanunlarına göre kurulmuş tüzel kişilerle uluslararası kuruluşlar yabancı yatırımcı olarak belirleniyor. Tüzel kişi yabancı yatırımcıların ticari merkezinin bulunduğu ülke, sermayenin kaynak ülkesi olarak değerlendiriliyor.

Gerçek kişi yabancı yatırımcının uyuşuğu ve ikamet ettiği ülke farklı olabileceğinden, yurt dışında ikamet eden Türk vatandaşları haricindeki gerçek kişilerin ikamet ülkeleri, sermayenin kaynak ülkesi olarak belirleniyor. Türkiye’de ikamet eden gerçek kişi yabancı yatırımcıların ise uyuşuğu, sermayenin kaynak ülkesi olarak değerlendiriliyor.

Yabancı ortaklı sermaye şirketlerinin tespitinde, şirketin

kuruluşuna ilişkin TTSG’de yayımlanan ilanda yer alan anonim şirketlerin esas sözleşmelerinin, limited şirketlerin ise şirket sözleşmelerinin kurucu ve sermaye maddelerindeki bilgiler esas alınıyor.

Elbette ki Türkiye’ye yabancı sermaye girişi sadece yeni kurulan şirketlerle sınırlı kalmamakta, mevcut şirketlere ortak olmak suretiyle de yabancı sermaye gelebiliyor. Ancak, mevcut şirketlere ortak olmak suretiyle gelen yabancı sermaye payının tespiti mevzuatımız gereği mümkün olmadığından çalışmanın kapsamı dışında bırakıldı. Nitekim mülga 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu (eski TTK) ortak değişikliklerinin (pay geçişlerinin) tescil ve ilanını öngörmüyordu.

Anonim şirketlerde pay senetlerinin hamiline veya nama yazılı olacağı eski ve yeni TTK’da temel şart olarak belirlenmiş ve hamiline yazılı pay senetlerinin devri (yeni TTK madde 489, eski TTK madde 415) ve nama yazılı payların ve pay senetlerinin devri (yeni TTK madde 490, eski TTK madde 416) hususları mezkûr kanunlarda herhangi bir farklılık göstermeksizin düzenlendi.

Payların (senede bağlanmamış pay ve nama yazılı pay senedi) usulüne uygun olarak devredilmesi halinde devralanın ad, soyad, unvan ve adreslerinin pay defterine kaydedilmesi hükme bağlanırken (yeni TTK madde 499, eski TTK madde 417), devrin tescil ve ilanına ilişkin bir düzenlemeye yer verilmiyor. Bu nedenle, anonim şirketlerde pay devralmak suretiyle ortak olan yabancı sermayenin esas alınan veri kaynağı (TTSG) çerçevesinde tespiti mümkün bulunmamakta.

Limited şirketlerin pay devri süreci yeni TTK düzenlemeleriyle eski TTK’ya göre önemli farklılık gösteriyor. Limited şirketlerde, esas sermaye pay senetlerinin ispat aracı şeklinde veya nama yazılı olarak düzenleneceği hükme bağlanıyor (yeni TTK madde 593(2)). Bu düzenlemeyle yeni TTK, esas sermaye payının ispat aracı olan bir senede veya nama yazılı senede bağlanabilmesine olanak tanıyor. Ancak madde gerekçesinde bu olanağın, limited şirket esas sermaye payını ne anonim şirket payına dönüştüreceği ne de yaklaştıracığı, sadece ispat ve gereğinde payın devrinde kolaylıklar sağlayabileceği açıklamalarına yer veriliyor.

Yeni TTK’da limited şirket esas sermaye pay devrinin yazılı şekilde, bir başka deyişle bir sözleşmeyle yapılması gerektiği ve

Tablo 1: 2011-2012 Yıllarında Kurulan Yabancı Ortak Sermayeli Şirket İstatistikleri

AÇIKLAMALAR	2011			2012			2011- 2012 Yılları Arası Değişim Oranı (%)
	Anonim Şirket	Limited Şirket	Toplam	Anonim Şirket	Limited Şirket	Toplam	
Şirket Sayısı	407	3,206	3,613	496	3,207	3,703	2.49
Ortak Olunan Şirketlerin Toplam Sermayesi (₺)	1,647,982,578	789,660,485	2,437,643,063	1,594,680,416	670,585,725	2,265,266,141	-7.07
Ortak Olunan Şirketlerdeki Yabancı Ortak Sermaye Toplamı (₺)	1,245,509,747	572,579,816	1,818,089,563	1,061,983,426	516,805,437	1,578,788,863	-13.16
Yabancı Ortak Sermaye Oranı (%)	75.58	72.51	74.58	66.6	77.07	69.7	

tarafların (devreden ve devralanın) imzalarının noter tarafından onaylanacağı (yeni TTK madde 595) eski TTK'da düzenlendiği şekilde (eski TTK madde 520) hükme bağlanıyor.

Limited şirket esas sermaye paylarını içerecek şekilde ortakların bilgilerinin yer aldığı ve devirler ile geçişlerin işlendiği pay defterinin tutulması eski ve yeni TTK'da aynı şekilde düzenlendiği (yeni TTK madde 594, eski TTK madde 519) görülüyor.

Eski TTK'da ortakların ad ve soyadları, her ortağın koymayı taahhüt ettiği sermaye miktarını, buna mahsuben ödediği kısmı gösterir ve müdürler tarafından imzalanmış ortaklar listesinin her takvim yılı başında ticaret sicili müdürlüğüne verilmesini öngören hükme (eski TTK madde 519) yeni TTK'da yer verilmiyor ve madde gerekçesinde bu düzenlemenin işlevini yerine getirmedeği vurgulanıyor.

Yeni TTK'da ise esas sermaye pay geçişlerinin (devrinin) ticaret siciline tescilli zorunlu tutularak önemli bir değişikliğe gidildi (yeni TTK madde 598). Bu itibarla, yeni TTK'nın yürürlüğe girdiği 1 Temmuz 2012 tarihinden itibaren limited şirkete sonradan ortak olan yabancı sermayenin TTSG'de yayımlanan ilanların incelenmesiyle tespiti mümkün hale geldi.

Anılan istatistiğin bir önceki yıllara karşılaştırılması mümkün olmadığından incelememize dâhil edilemedi.

KURULUŞ SAYILARI VE SERMAYE TUTARLARI

TTSG'de 2011 yılı içinde 407'si anonim şirket ve 3.206'sı limited şirket olmak üzere 3.613 adet yabancı ortak sermayeli şirket kuruluş ilanı yayımlandı. 2012 yılında ise 496'sı anonim şirket ve 3.207'si limited şirket olmak üzere toplam 3.703 adet yabancı ortak sermayeli şirket kuruluş ilanı yayımlandığı görülüyor.

Tablo 1'de 2011-2012 yıllarında yıllık olarak kurulan yabancı ortak sermayeli şirketlere ilişkin bilgiler yer alıyor.

2011 yılında 3.613 olan yabancı ortak

Tablo 2: 2011 Yılında Kurulan Yabancı Sermayeli Şirketlerin Ünelere Göre Dağılımı

ÜLKE	Şirket Sayısı	Ortak Olunan Şirketlerin Toplam Sermayesi (₺)	Ortak Olunan Şirketlerdeki Yabancı Ortak Sermaye Toplamı (₺)
Fransa	106	1,008,475,000	931,812,713
İran	670	116,752,625	97,078,108
Almanya	444	103,224,050	68,601,127
İskoçya	1	210,900,000	61,783,155
Kuveyt	19	103,798,000	53,257,223

sermayeli şirket kuruluş sayısı 2012 yılında %2,5 oranında artarak 3.703 olarak gerçekleşti. Yabancı ortak sermayeli olarak 2011 yılında kurulan şirketlerin toplam sermayesi 2,437 milyar ₺ iken, bu toplam 2012 yılında %7 oranında azalarak 2,265 milyar ₺ olduğu görülüyor. Bu azalış ortak olunan şirketlerdeki yabancı sermaye payında da kendini gösteriyor. Nitekim 2011 yılında 1,818 milyar ₺ olan yabancı sermaye payı %13,2 azalarak 2012 yılında 1,578 milyar ₺ olarak gerçekleşiyor.

Ayrıca, 2011 yılında kurulan yabancı ortak sermayeli şirketlerdeki yabancı sermayenin toplam sermayeye oranı (yabancı sermaye payı) %74.58 iken, 2012 yılında bu oran %69,70'e geriliyor.

ÜNELERE GÖRE YABANCI SERMAYE DAĞILIMI

2011 ve 2012 yıllarında yabancı ortak sermayeli olarak kurulan anonim ve limited şirketlerin ortaklarının sermaye kaynağı olan ülkelere göre dağılımını gösteren bilgiler Tablo 2 ve Tablo 3'de yer alıyor.

Türkiye genelinde 2011 yılında 3.613 adet yabancı ortak sermayeli şirket kurulmuş olup, bu şirketlerde 121 ayrı ülkeden yabancı yatırımcı ortak olarak yer aldı.

2011 yılında 931,8 milyon ₺ ile Fransa yabancı ortak sermayeli olarak kurulan şirketler içerisinde en fazla sermaye toplamına sahip ülke olarak görülüyor. Fransa'yı, 97 milyon ₺ ile İran, 68,6

Tablo 3: 2012 Yılında Kurulan Yabancı Sermayeli Şirketlerin Ünelere Göre Dağılımı

ÜLKE	Şirket Sayısı	Ortak Olunan Şirketlerin Toplam Sermayesi (₺)	Ortak Olunan Şirketlerdeki Yabancı Ortak Sermaye Toplamı (₺)
Lübnan	29	539,120,000.00	535,955,347.00
İspanya	56	133,667,912.00	131,816,075.00
İran	781	217,719,000.00	125,746,683.00
Lüksemburg	25	99,767,850.00	79,806,685.00
Kore	28	135,719,000.00	77,479,475.00

Tablo 4: 2011 Yılında Kurulan Yabancı Sermayeli Şirketlerin İllere Göre Dağılımı

İL	Şirket Sayısı	Ortak Olunan Şirketlerin Toplam Sermayesi (₺)	Ortak Olunan Şirketlerdeki Yabancı Ortak Sermaye Toplamı (₺)
Istanbul	2,323	1,945,904,024	1,524,599,452
Antalya	335	103,823,000	85,963,842
Manisa	12	77,740,000	39,285,150
Ankara	224	63,913,429	26,199,938
Kocaeli	22	29,156,000	19,633,756

milyon ₺ ile Almanya, 61,7 milyon ₺ ile İskoçya ve 53,3 milyon ₺ ile Kuveyt izliyor.

Türkiye genelinde 2011 yılında kurulan yabancı ortak sermayeli şirketlerin 106 adedinin sermaye kaynağı olan ülke Fransa. Aynı yıl içinde mezkûr şirketlerdeki Fransa kaynaklı sermaye toplamının Türkiye genelindeki yabancı ortak sermaye toplamına oranı %51,3'dür.

Türkiye genelinde 2012 yılında 3.703 adet yabancı ortak sermayeli şirket kurulmuş olup, bu şirketlerde 115 ayrı ülkeden yabancı yatırımcı ortak olarak yer aldı.

2012 yılında 536 milyon ₺ ile Lübnan yabancı ortak sermayeli olarak kurulan şirketler içerisinde en fazla sermaye toplamına sahip ülke olarak görülüyor. Lübnan'ı, 131,8 milyon ₺ ile İspanya, 125,7 milyon ₺ ile İran, 79,8 milyon ₺ ile Lüksemburg ve 77,5 milyon ₺ ile Kore izliyor.

Türkiye genelinde 2012 yılında kurulan yabancı ortak sermayeli şirketlerin 29 adedinin sermaye kaynağı olan ülke Lübnan. Aynı yıl içinde mezkûr şirketlerdeki Lübnan kaynaklı sermaye toplamının Türkiye genelindeki yabancı ortak sermaye toplamına oranı %33,9'dur.

2011 yılında yabancı ortak sermayeli olarak kurulan şirketler

içerisinde 49,8 milyon ₺ olan Lübnan kaynaklı sermaye, 2012 yılında 536 milyon ₺'ye yükseldi.

2011 yılında yabancı ortak sermayeli olarak kurulan şirketler içinde 932 milyon ₺ olan Fransa kaynaklı sermaye, 2012 yılında 21,5 milyon ₺'ye gerilediği görülüyor.

2011 yılında yabancı ortak sermayeli olarak kurulan şirketler içerisinde 97 milyon ₺ olan İran kaynaklı sermaye, 2012 yılında 131,8 milyon ₺'ye yükseldi. 2011 yılında 670 olan İran kaynaklı yatırımcıların ortak oldukları şirket sayısı 2012 yılında %16,6 oranında artarak 781'e yükseldi. 2011 yılında ortak olunan şirketlerdeki İran kaynaklı sermayenin payı %83,1 iken, bu oran 2012 yılında %58,8'e geriledi.

İLLERE GÖRE YABANCI SERMAYE DAĞILIMI

2011 ve 2012 yıllarında yabancı ortak sermayeli olarak kurulan anonim ve limited şirketlerin illere göre dağılımını gösteren bilgiler Tablo 4 ve Tablo 5'te yer alıyor.

2011 yılında 1.525 milyar ₺ ile İstanbul en fazla yabancı ortak sermayeli şirketin kurulduğu il olarak görülüyor. İstanbul'u, 85,9 milyon ₺ ile Antalya, 39,3 milyon ₺ ile Manisa, 26,2 milyon ₺ ile Ankara ve 19,3 milyon ₺ ile Kocaeli izliyor.

Türkiye genelinde 2011 yılında kurulan toplam 3.613 adet yabancı ortaklı şirketin 2.323 adedi, başka bir ifadeyle %64,3'ü İstanbul'da kurulmuş olup, bu şirketlerdeki yabancı ortak sermaye toplamının Türkiye genelindeki yabancı ortak sermaye toplamına oranı % 83,9'dur.

2012 yılında 1.077 milyar ₺ ile İstanbul en fazla yabancı ortak sermayeli şirketin kurulduğu il olarak görülüyor. İstanbul'u, 133,7 milyon ₺ ile Adana, 60 milyon ₺ ile Kocaeli, 55,2 milyon ₺ ile Antalya ve 48,7 milyon ₺ ile İzmir izliyor.

Türkiye genelinde 2012 yılında kurulan toplam 3.703 adet yabancı ortaklı şirket

Tablo 5: 2012 Yılında Kurulan Yabancı Sermayeli Şirketlerin İllere Göre Dağılımı

İL	Şirket Sayısı	Ortak Olunan Şirketlerin Toplam Sermayesi (₺)	Ortak Olunan Şirketlerdeki Yabancı Ortak Sermaye Toplamı (₺)
Istanbul	2,440	1,411,114,567	1,076,852,151
Adana	25	141,546,912	133,676,212
Kocaeli	36	74,077,840	60,001,264
Antalya	276	86,863,000	55,217,525
İzmir	159	59,873,547	48,748,780

tin 2.440 adedi, başka bir ifadeyle %65,9'u İstanbul'da kurulmuş olup, bu şirketlerdeki yabancı ortak sermaye toplamının Türkiye genelindeki yabancı ortak sermaye toplamına oranı % 68,2'dir.

FAALİYETLERİNE GÖRE YABANCI SERMAYE DAĞILIMI

2011 ve 2012 yıllarında yabancı ortak sermayeli olarak kurulan anonim ve limited şirketlerin faaliyetlerine göre dağılımını gösteren bilgiler Tablo 6 ve Tablo 7'de yer alıyor.

Türkiye genelinde 2011 yılında kurulan 3.613 adet yabancı ortak sermayeli şirket, 412 ayrı alanda faaliyet gösteriyor.

2011 yılında 875,1 milyon ₺ ile "holding şirketlerinin faaliyetleri" yabancı ortak sermayeli olarak kurulan şirketler içerisinde en fazla sermaye toplamına sahip faaliyet olarak görülüyor. Holding şirketlerinin faaliyetleri, 64,5 milyon ₺ ile deniz ve kıyı sularında yolcu taşımacılığı, 60,8 milyon ₺ ile inşaat, 51 milyon ₺ ile diğer ara ürünlerin toptan ticareti ve 46,5 milyon ₺ ile diğer kredi verme faaliyetleri izliyor.

Türkiye genelinde 2012 yılında kurulan 3.703 adet yabancı ortak sermayeli şirket, 415 ayrı alanda faaliyet gösteriyor.

2012 yılında 533,5 milyon ₺ ile "diğer parasal aracılık faaliyetleri" yabancı ortak sermayeli olarak kurulan şirketler içerisinde en fazla sermaye toplamına sahip faaliyet olarak görülüyor. Diğer parasal aracılık faaliyetleri, 86,8 milyon ₺ ile inşaat, 74,8 milyon ₺ ile holding şirketlerinin faaliyetleri, 82,9 milyon ₺ ile plastik torba, çanta, poşet, çuval, kutu, damacana, şişe, makara vb. paketleme malzemelerinin imalatı ve 56,3 milyon ₺ ile plastik hammaddelerin imalatı izliyor.

GENEL DEĞERLENDİRME

Yapılan inceleme sonucunda,

◆ 2011 yılında 3.613 olan yabancı ortak sermayeli şirket kuruluş sayısının 2012 yılında %2,5 oranında artarak 3.703 olarak gerçekleştiği,

◆ 2011 yılında 1,818 milyar ₺ olan yabancı sermaye payının %13,2 azalarak 2012 yılında 1,578 milyar ₺ olarak gerçekleştiği,

◆ 2011 yılında 932 milyon ₺ yabancı sermaye kaynağı ile Fransa, 2012 yılında 536 milyon ₺ yabancı sermaye kaynağı ile Lübnan en fazla sermaye toplamına sahip ülkeler olduğu,

Tablo 6: 2011 Yılında Kurulan Yabancı Sermayeli Şirketlerin Faaliyetlerine Göre Dağılımı

FAALİYET AÇIKLAMA	Şirket Sayısı	Ortak Olunan Şirketlerin Toplam Sermayesi (₺)	Ortak Olunan Şirketlerdeki Yabancı Ortak Sermaye Toplamı (₺)
64.20 -Holding şirketlerinin faaliyetleri	11	907,050,000	875,116,647
50.10 -Deniz ve kıyı sularında yolcu taşımacılığı	6	212,980,000	64,525,500
41.20 -İkamet amaçlı olan veya ikamet amaçlı olmayan binaların inşaatı	236	77,559,000	60,842,567
46.76 -Diğer ara ürünlerin toptan ticareti	17	101,302,500	51,072,200
64.92 -Diğer kredi verme faaliyetleri	1	93,000,000	46,500,000

Tablo 7: 2011 Yılında Kurulan Yabancı Sermayeli Şirketlerin Faaliyetlerine Göre Dağılımı

FAALİYET AÇIKLAMA	Şirket Sayısı	Ortak Olunan Şirketlerin Toplam Sermayesi (₺)	Ortak Olunan Şirketlerdeki Yabancı Ortak Sermaye Toplamı (₺)
64.19 -Diğer parasal aracılık faaliyetleri	1	533,520,000	533,519,997
41.20 -İkamet amaçlı olan veya ikamet amaçlı olmayan binaların inşaatı	241	124,201,275	86,815,225
64.20 -Holding şirketlerinin faaliyetleri	8	74,950,000	74,849,997
22.22 -Plastik torba, çanta, poşet, çuval, damacana vb. paket. malz. imalatı	6	72,971,854	72,895,854
20.16 -Birincil formda plastik hammaddelerin imalatı	3	56,645,058	56,270,058

◆ 2011 ve 2012 yıllarında en fazla yabancı sermayeli şirket kuruluşunun İstanbul'da gerçekleştiği,

◆ 2011 yılında "holding şirketlerinin faaliyetleri" yabancı ortak sermayeli olarak kurulan şirketler içerisinde en fazla sermaye toplamına sahip faaliyet iken, 2012 yılında "diğer parasal aracılık faaliyetleri" en fazla sermaye toplamına sahip faaliyet olduğu, tespit edildi.